

A Vészkorszak árvái

A magyarországi zsidó árvaházak és gyermekotthonok emlékezete

Tartalomjegyzék

Dénes Iván Zoltán

Előszó 9

Nádudvari Zoltán

Köszöntő 10

Visszaemlékezések 71

A Vészkorszak előtti és alatti időszak emlékezői 75

PIH Leányárvaháza

[Székely \(Tabák\) Sára](#) · „Nagyon szép szokás volt az árvaházban, én már ott találkoztam ezzel – mindig tudták, kinek mikor van a születésnapja.” 77

[Dr. Ullmann Márta \(Székely Györgyné\)](#) · „Nekem az árvaház volt a családom.” 88

[Kálmán Erzsébet \(Solti Gáborné\)](#) · „A családban gyönyörű volt a gyerekkorunk, csak ne lett volna karácsony!”
92

PIH Fiúárvaháza

[Dr. Meller János](#) · „A Duna-parton a barátaimat kivégezték.” 95

Fasori összevont árvaház 1944 végén

[Dr. Bárdos Márta \(Fehér Elekné\)](#) · „Emlékszem arra a reggelre, amikor nyilasok törtek be a Fiúárvaházba, kihajtották az összes gyereket.” 98

[Szirtes Klára \(Kovács Tamásné\)](#) · „Nem gondoltam, hogy árva lennék.” 100

[Kovács Tamás](#) · „Az árvaház számomra elég kellemetlen hely volt.” 101

[Nádudvari Zoltán](#) · „Az itt felidézett árvaság fájdalma máig hat.” 102

Nürnberg utcai menedék

[Pollatsek \(Haas\) Imre](#) · „A kisgyerekként magyar embertől kapott rúgás nem fáj már, de azóta is érzem.” 105

Árvaházak és gyermekotthonok emlékezői 1945–1949 között 109

PIH Fiúárvaháza

[Darvas Gábor](#) · „Egy hármas nevelés volt: mást hallottunk az iskolában, mást hallottunk az árvaházban, és megint mást a hétvégi családlátogatásokon.” 111

[Fischer Árpád](#) · „sokat számított, hogy az árvaházba kerültem, mert különben csavargó lett volna belőlem” 123

[Lichtmann Tibor](#) · „Abban a szobában van az irodátok, ahol énnekem a hálószobám volt.” 127

[Spatz Béla](#) · „Tudtam, hogy egyedül vagyok...” 130

[Gál Róbert](#) · „Mi, '37-esek, alig ismertük apánkat.” 135

[Gerő \(Glück\) Tamás](#) · „Árvaházakban nevelkedtem sorstársaimhoz hasonlóan.” 140

[Havas Tamás](#) · „Igyekeztek a nevelők élehetővé tenni a gyermekkorunkat és sokat segítettek a felnőtté válásunkban is.” 142

[Köves József](#) · „Furcsa gyerekek jártak oda, főleg a bentlakók voltak különös figurák, a háborús árvák.” 146

[Rosti \(Rosenbaum\) Iván](#) · A fiúárvaház (Fasor) növendékei 148

[Zoltai Gusztáv](#) · „Nagyon jó dolgunk volt, a szülői szeretet hiányán kívül mindent megkaptunk.” 150

[Kertész Péter](#) · „A szószékről én búcsúztattam a tanévet hibátlan héberséggel.” 151

Leányárvaház Délibáb utca

[Kovács Katalin \(Józan Péterné\)](#) · „Csak hiányérzetre tudok visszaemlékezni az egész gyermekkoromat illetően.” 159

[Bársony Éva](#) · „Minden tevékenységünknek ez volt a lényege, az összetartás.” 165

Szt. Domonkos utcai orthodox árvaház

[Kupferstein Ervin \(Joel Kupferstein\)](#) · „A Domonkosban az volt a jó, hogy én nem féltem, hogy zsidó vagyok.” 170

[Heller Lajos \(Eli Heller\)](#) · Gyerekkori emlékeim 172

Cinege úti gyermekotthon

[Abai Singer Tamás \(született: Singer Tamás\)](#) · „...miért nem jön anyám énhozzám, miért nem jön anyám?” 178

[Lendvai György](#) · „A nevelők szomorú, búskomor, csendes gyerekként jellemeztek.” 184

[Tauszik Tamás](#) · „Az első, akire rábízott, az a zsidó árvaház volt.” 185

Akácfa utcai Gyermekkert

[Haas Julianna \(Gallai Józsefné\)](#) · „ha valaki megbántott, akkor azért kezdtem el sírni, hogy nincs anyukám, aki megvédjen” 188

Cionista gyermekotthonok

[Frankl Judit](#) · Epizódok életem egy szakaszából 195

[Gyémánt Erzsébet Éva \(Mezei Györgyné\)](#) · „Az a felfogás, ami akkor volt, az nekem rettenetesen tetszett. Mindenkinek dolgozni kell, és ez vitt engem ahhoz, hogy tanuljak is.” 199

[Hacsek László](#) · „A Tárogató út az egy a mai értelemben is egy szuper, jó intézet volt” 209

[Husz Márta \(Sugár Józsefné\)](#) · „Nem lehet úgy élni, hogy mindig a rosszra gondol és siránkozik az ember. Ez nem élet.” 215

[Kovács Mira](#) · A Bácskai utcai otthon és a dobogókői tábor 217

[Löwy Mária \(Barna Józsefné\)](#) · „De ez egy rendes volt, ő tanított bennünket. Úgy is hívtuk, hogy Nyilas Misi.” 219

[Reisler Ferenc](#) · „Aranyéletünk volt. Csodálatosan szép életünk volt.” 224

[Wieder Györgyi \(Ziegelmann Károlyné\)](#) · „Ezek a fiatalok arra tanítottak minket, [...], hogy az ember csak szabadon, öntudatosan, egyenes gerinccel élhet értékes életet.” 230

Eltitkolt örökbefogadások

[Schäffer Erzsébet \(Elisabeth Birnbaum\)](#) · „Lelkem legnagyobb (rejtett) részében mindig éreztem, hogy körülöttem valami nem stimmel.” 238

[Balázs Judit \(Judy Young Drache\)](#) · Kisgyerekként, nevelőszülőknél 241

Az 1949 utáni időszak emlékezői 245

Szt. Domonkos utcai orthodox árvaház

[Grünbergerné Liebermann Éva](#) · „Én tudom, hogy mi az, szülők nélkül felnőni.” 247

PIH Fiúárvaháza a Fásorban majd Óbudán

[Böhm István](#) · „... ezek a pokolból jöttek vissza. Ezek a nevelők. Úgyhogy eléggé labilis idegzetűek voltak.” 252

[Hollós János](#) · „Ma is meglepve olvasom azok visszaemlékezéseit, akiknél nem kap hangsúlyt az otthon, a meglevő szülő hiánya.” 259

[Wachsler Tamás](#) · „Olyan, mintha felvették egy zsidó nagykabátot.” 266

[Berger Péter](#) · Fásori és óbudai árvaházi emlékeim 270

[Mátrai Iván](#) · Az óbudai fiúárvaház emlékei, 1954–1957 272

[Tauszig Péter](#) · „Te jó ég, itt a Tauszig család második nemzedéke.” 274